

Durmuş Hocaođlu

Bir Ülkenin ve Milletın Çapı, Halk'ın Deđil, Elitler'in Çapıdır

Yeniçađ., “Analiz”., 13 Ekim 2008, Pazartesi., s.12
“Analiz” Sıra No: 702; 2008-093; Ekim-06

YENIÇAĐ

NOT: Bu yazının başlığı *Yeniçađ*'ın matbû nüshasında “Milletin çapı ve elitleri...” şeklinde değiştirilmiştir.

Dürüstçe kabûl edelim: Bu topraklar, asırlardan beri, çapsız adam yetiştiriyor. Burası gayri kabili redd bir gerçek; ama toprağın ne kabâhati var ki, hiç yok – eğer “düşman” diye birşeyden bahsedilecekse – düşmanın dahi bir kabâhâti yok ve olamaz da; kabâhat o toprağın üstündekilerde. Nasıl ki insanlar yaşlanıyor ve çaptan düşüyor ve hattâ fevt oluyorsa, insan cemiyetleri de öyle – namları cihânı tutmuş Romalılar ve kadîm Mısırlılar nerede şimdi? Çap düşüşünün, inkırâzın bir îzahı bu ve hayli sağlam bir îzah da ve aslında her milletin de sonu ölümdür; ama yine de yetersiz bir îzah tabîi ki, çünkü kendisini yenileyebilen cemiyetleri îzah edemiyor. Şimdilik bu sonucusunu görmeyelim: Türkler çok mu yaşlandı yoksa? Yaşlandı ve hattâ tarihten çekilme zamânı mı yaklaştı, hattâ geldi? Bilinemez; bilinemez şüphesiz, ama ben öyle düşünmüyorum; Türk olduğum için öyle düşünmüyorum değil; şundan: Bizim derdimiz, elitlerimizin çapsızlığı – buna ayrı bir bahis ayıracağım -; mes'ele bence bu. Hayır; “sevgili Türk halkı”na toz kondurmamak istediğim için suçlayacak başka birilerini bulmak kastıyla söylüyor değilim. Kastım şu: “Sevgili Türk halkı”na öyle abartılı bir muhabbetim olduğunu söyleyemem ve her cemiyetin halkı gibi bizim birçok yetersizliğimizde O'nun da ciddî bir dahli bulunduğundan hiç şüphe duymuyorum, ama işin bu tarafını da *gereğinden fazla* büyötmüyorum, çünkü Halk, dünyanın her yerinde “halk”tır ve bir milleti temsil eden ve ayağa kaldıran da, batıran da, âbâd eden berbâd eden de halk değil, elitlerdir; zîra, âbâd etmek de berbâd etmek de, birisi pozitif diğeri negatif olmak üzere, “büyük iş”tir ve dahi halk büyük iş yapamaz; halk dediğiniz, “kitle-adamlar”dan mürekkep bir büyük kalabalıktır ve büyük iş yapmak da “kitle-adamlar”ın değil, elitlerin işidir. Söz gelimi, Amerika'yı Amerika, Almanya'yı Almanya, Rusya'yı Rusya, Japonya'yı da Japonya yapan yüzmilyonlarca kalabalık kitleler değil çok mahdut sayıdaki elitlerdir – tabîi ki sâhici elitlerden sözediyoruz. İşte problem burada: Bizim elitlerimiz çürük –nasıl “elit” oluyor, o da ayrı bir komedi -; asıl çapsızlık onlarda.

Meselâ, XIX. asırda Avrupa'ya giden ve ömürlerinin büyükçe bir kısmını, Sosyalizm, Anarşizm, Pozitivizm ve benzeri fikir akımlarının en kesif bir sûrette tartışıldığı Paris – Cemil Meriç'in tanımıyla “nûrun kaynağı Paris” - gibi Avrupa'nın kültür merkezinde geçiren, memleketinde adam beğenmeyen, iri-iri iddialı “münevver” (?) gençlerimizden geriye, bu akımların birinci el kaynaklarına inerek yazılmış kaç adet ciddî eser kalmıştır; gören var mı? “Münevver”inin çapı bu; hem de “asrî”

münevverinin. Siyâsî elitlerin çapını da, İstanbul Rasathânesi'nin mâruz bırakıldığı zulüm ile bir önceki yazıda bahse konu ettiğim Encümen-i Dâniş projesinin kundağında boğuluşunda gördük; “elitler” (?) böyle olunca, geriye ne kalıyor?

Elit olmak böyle birşey mi?

Herhâlde, olmamalı.

Nitekim, üstüste gelen harplerle mâliyesi iyice sarsılan Osmanlı'nın içine düştüğü borç sarmalında nasıl boğulduğunu anlattığı yazısında, V. Engin, alınan istikrazların da nasıl verimsizce kullanıldığını hulâsa ederken, bizler, asıl sadra şifâ, yaraya derman olacak sînâî yatırım ve hele de ilmî terakkî için, tâbir câizse, beş kuruş bile tahsîs edildiğini görememekteyiz[*]:

1854'den 1875'e kadar geçen 21 yıl içinde devletin iflas noktasına gelmesi, dış borçlanmanın bir ülke için ne büyük felaketselere yol açtığını apaçık göstermektedir. Peki niye bu noktaya gelinmiştir? Her şeyden önce alınan borçların çok az bir kısmı yatırımlarda kullanılmıştır. Bundan daha da önemlisi borçlanma sırasındaki % 50 oranındaki emisyon kaybıdır. Yani devlet 100 lira borçlandıysa kasasına net olarak 50 lira girmiştir. Bu konuda daha belirgin bir örnek vermek gerekirse, 1854-1875 yılları arasında yapılan 13 borçlanmanın tutarı 114 milyon 249 bin Osmanlı lirasıdır. Bu miktarın kullanılması da şu biçimde olmuştur: % 50'si emisyonlardan ziyana; % 2'si bahriyeye; % 5'i saray yapımlarına harcanmış; % 10'u önceki borçların faiz ve ana para taksitlerine ödenmiş; % 5'i avans olarak alınan borçların faizlerine verilmiş; % 1,5'u komisyon olarak verilmiş; % 5'i tahvillerin basım masrafları ile sigorta ücreti vs. için harcanmış; % 4'ü ile demiryolu yapılmış; % 12'si ise hazineye kalmıştır.

[*] Vahdettin Engin., “132 Yıllık Bir Malî İstikrar Programı ve IMF”., *Yeni Toplum.*, Sayı: 1, Mayıs-Haziran 1992., İstanbul., s.125 Erişim: www.durmushocaoglu.com'dan “Kütüphane”; PDF: http://www.durmushocaoglu.com/data/kutuphane/14_132_Yillik_Bir_Mali_Istikrar_Programi_ve_I MF.pdf

